

Un număr vechiu 6 lei

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

Director: N. C. SCHINA, Președinte la Curtea de apel București

Secretar: VIRGIL ANGHIELOVICI

Doctor în drept de la Paris, magistrat

Redactor-proprietar: I. S. CODREANU

Licențiat în drept și științe de Stat, avocat

ABNOAMENTUL

Pe an, în România	100 lei
6 luni	50 »
3 luni	25 »

APARE ODATA PE SAPTAMANA
sub direcțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția & Administrația
București, CALEA RAHOVEI, 5

Lângă Palatul Justiției

= TELEFON 13/29 =

Continuând seria articolelor privitoare la remarcabilul studiu asupra reformelor ce directorul nostru propune a se introduce în viitoarea lege de organizare judecătorească, vom publica în numărul viitor al revistei noastre, articolul ce va trata despre «*Fundamentul și izvoarele dreptului public român*».

SUMAR

— **Puterea judecătorească — Rolul său constituțional — Reforma sa organică**, de d-l N. C. Schina, președinte la Curtea de apel București;

— **Reabilitarea condamnaților**, de d-l judecător Trajan-Romulus Scriban;

JURISPRUDENȚA:

— Curtea de casație s. I.: *Victoria Bonciu cu Preotul I. D. Tomescu*, (Despre incapacitatea preoților de a dobândi prin testament. — Când are loc? — Art. 810, 1200 și 1202 C. civil.);

— Idem: *Nicolina I. Dumitrescu cu Mendel Pascal*, (Parte în proces nu este decât aceia cu care se leagă instanța și numai aceia are drept de apel conform art. 316 pr. civilă. — Care anume acte pot fi declarate nule pe baza Decretului-lege din 9 Decembrie 1917.);

— «**Așezământul și legătura lui Mihai-Vodă**», de d-l profesor S. G. Longinescu, Bibliografie.

Rezumatele jurisprudenței Curței noastre de Casație

— **Casația I: No. 1.** Perimare. — Sentință pronunțată sub vechiul cod de procedură civilă. — Atacarea ei cu apel și cu recurs. — Apel pendinte înaintea instanțelor de fond. — Inadmisibilitatea recursului. — Art. 316 vechea procedură civ. și 257 noul Cod de proc. civ. comb. cu 742 pr. civ.; **No. 2.** Perimare. — Suspendarea termenului. — Dacă persoanele civile nemobilizate se pot bucura de suspendarea termenului? — Art. 3 legea măsurilor excepționale combinat cu Decretul-lege 3170 din 7 Decembrie 1916;

— **Casația II: No. 1:** Hotărîre de divorț cu titlu executor. — Cerere de înscriere. — Dacă ofițerul de stare civilă are dreptul să cerceteze legalitatea titlului executor? — Inadmisibilitate. — Ordonanțe prezidențiale date pe baza art 66 pr. civilă. — Caracterul lor. — Măsuri provizorii; **No. 2:** Legea rechizițiilor. — Infrațiuni comise în timp de război și în timp de pace. — Competința instanțelor de a le judeca. — Art. 8 No. 3 și 18 titlul II, adițional Cod. just. militar și art. 48 legea rechizițiilor;

— **Casația III: No. 1:** Taxa de 3% pe salariu. — Administrator de moșie. — Impunere; **No. 2:** Legea sanitară. — Medic funcționar pus la retragere. — Reprimirea lui. — Punerea din nou în retragere. — Legalitatea primei măsuri. — Art. 19, al. 5 și urm. legea sanitară.

Puterea judecătorească**Rolul său constituțional. Reforma sa organică**

Dacă în vechiul regat, astfel cum era el înainte de războiu, se simțea încă nevoia unor oarecari modificări de introdus în legea de organizare

judecătorească, de când frații noștri — cari au suferit legi și judecători străini de neam — s'au unit cu noi, ideia unificării de legislațiune ne impune să avizăm la măsuri de luat și în privința organizării judecătorești care trebuie să fie una și singură pentru întreaga Românie-Mare.

În realizarea acestui scop, este bine ca, fără vre-o idee preconcepută, să înlăturăm încă de la început influența ce o poate exercita o veche rutină care nu ne poate fi de cât prejudiciabilă; pentru aceasta trebuie curajiu, sinceritate și înaintea de toate *conștiință* cari, singure, permit a distinge justul de injust, permisul de ceea ce este oprit, folositorul de ceea ce este vătămător și ne vor determina să mărturisim cât de funeste au fost în consecințele lor aplicarea greșită a unor principii fundamentale de drept public constituțional, căci guvernării n'au vroit să țină seamă nici de marile progrese săvârșite în ordinea politică, nici de fazele cronologice ale evoluțiunii ideii de Stat. Pentru aceasta însă nu trebuie să nesocotim ceea ce este bun — și trebuie să mărturisim încă de la început că este foarte mult bun — din aceea ce am putea zice că formează «vechiul regim», căci nu înțelegem să distrugem pentru a face ceva nou. Totdeauna viitorul s'a întemeiat pe prezent, pe care-l leagă trecutul în ceea ce el are bun și practic.

Am întreprins studiul de față ce răspunde unuia din punctele programului revistei noastre, deoarece credem că modificările ce propunem a se introduce în organizarea judecătorească, răspund unei dorințe unanime; de altfel, ordinea socială și țara mărită le solicită cu nerăbdare. Ele trebuiesc însă astfel formulate în cât să inspire încredere și se impună respect tuturor și mai cu osebire numeroșilor justițiabili, pentru cari aplicațiunea cuvântului «lege» trebuie să fie unicul scop urmărit.

Trăim sub regimul constituțional, adică sub regimul emanațiunii voinței poporului, care singură reprezintă puterea suverană, și în timpul

când mai mult de cât ori când, spiritul democrației planează asupra puterilor constituționale ale Statului. Sub acest aspect trebuie dar privită și problema judecătorească, căci nu putem contesta *afinitatea de natură și de raporturi necesare* ale puterii judecătorești cu constituțiunea democratică; între ele există nu numai concordanță și armonie, dar chiar necesitate de coexistență.

Adunarea revizionistă din 1914 a hotărât că este necesar, pentru bunul mers înainte al afacerilor Statului, că nu era locul să se modifice de cât sistemul nostru electoral și să dea un nou caracter principiului exproprierii pentru cauză de utilitate națională. Dacă, desigur, nu contestăm oportunitatea și legitimitatea realizării unor asemenea importante reforme, nu ne putem opri însă a ridica glasul și a spune că revizuirea această limitată a Constituțiunei române, este în contradicțiune cu o maximă ce nu trebuia nesocotită, după care: «extensiunea puterii judecătorești, în lumea politică, trebuie să fie corolativă cu extensiunea puterii electivă, căci dacă acestea nu merg mână în mână, Statul sfârșește prin a cădea în anarhie sau servitudine»¹⁾.

Este de netăgăduit că progresele democrației au făcut să apară competițiuni din ce în ce mai numeroase și manifestate din ce în ce mai violent. Ele sunt numeroase căci mulțimea indivizilor caută să iasă din condițiunea în care se găsește astăzi pentru a-și crea o altă condițiune de viață mai bună; aceste competițiuni pot fi și violente, căci acei cari le formulează nu țin seamă, în lupta de a le obține, de prea multe considerațiuni sau de prea multă cumpătare.

Democrația în ordinea socială atrage după dânsa democrația în ordinea politică, căci participarea maselor la bucurarea drepturilor civile, a atras, ca consecință naturală, participarea la exercițiul suveranității. Dacă *dreptul* ar fi un cuvânt deșert, *justiția*, care este baza sa esențială, ar dispărea ea și organismul ce-l presupune; și democrația, a cărei suveranitate nu s'a contestat în trecut și nu se poate contesta nici în viitor, cu mișcarea ei irezistibilă, putându-și afirma drepturile sale legitime prin forță sau justiție, este netăgăduit că pe această din urmă cale trebuie să fie îndrumată, pentru a putea ajunge la satisfacerea completă a drepturilor sale legitime. Justiția singură este capabilă a impune democrației și a o face să accepte de bună voe constrângerile legii indispensabile ordinii sociale; pe justiție trebuie să întemeiem noua societate, ea singură disciplinează spiritele, ne face conștienți de valoarea și misiunea ideilor; ea singură, în

fine, transformă ideea de *forță* în aceea de *drept*.

Influența pe care democrația a exercitat-o în decursul timpului, a făcut să trecem dela teoriile extreme la cele liberale și practice. Teoriile extreme susțineau că democrația, pentru a fi sincer practică, cere un guvern direct al poporului, fără intermediul unei reprezentări naționale, căci acestea nu pot exprima voințele și dorințele totdeauna mobile ale maselor, cari, din această cauză, nu sunt susceptibile de delegațiune. Rousseau este șeful acestei școli, a căruia evanghelie este *Contractul Social*, și care, astfel aplicată, duce direct la anarhie. Am avut opiniunea acelora cari admiteau că puterea publică, în statele democratice, trebuie să fie încredințată unei adunări unice, omnipotente, de care puterea executivă și judecătorească să fie complet dependente. Alții, în fine, neadmițând unitatea, sau mai bine zis confuziunea puterilor, care face orice control imposibil, au găsit preferabil sistemul pluralității puterilor și, în scopul asigurării libertății, au separat cele trei funcțiuni ale Statului în: legislativă, executivă și judecătorească. În spiritul acestor idei s'a zis că, în ordinea politică, puterea legiuitoare reprezintă voința, dar aceasta se poate conrupe și deveni arbitrară; puterea executivă reprezintă forța, de care orice deținător este plecat a abuza. A trebuit dar o a treia putere, care să mărginească de o parte capriciile voinței, de altă parte, abuzul forței. Această a treia putere nu poate fi decât *Justiția*, luată atunci în înțelesul său înalt, chemată a realiza binefacerea în mediul social, și pe care numai o sinceră democrație o poate urmări.

Astfel privită democrația, nu va mai reprezenta forța, ci dreptul, și în fața luptei sale de predominare, contra căreia ar fi imposibil și nedrept să ne punem de a curmezișul, căci este rezultanta unei evoluțiuni sociale, se impune a ne organiza din timp în vederea acestor noi și largi baze pe care va fi așezată societatea viitoare

Pentru acesta va trebui să facem să prevaleze ordinea, reprimând totdeauna elementele anarhice și de distrugere. Dacă o puternică disciplină morală face pe fiecare să înțeleagă că reprezintă o inteligență, o conștiință și, prin urmare, o responsabilitate, nu este mai puțin adevărat că până când vom ajunge în acest stadiu de civilizație, nu vom putea face să prevaleze ordinea de cât printr'o energică și constantă aplicațiune a legilor; aceasta dealmintrelea nu se poate concepe decât prin singurul mijloc natural posibil: *o putere judecătorească luminată și independentă*.

În această privință d-l Dissescu, savantul profesor de drept Constituțional, prin glasul său autorizat, nu ne spunea oare destul de lămurit odi-

1) De Tocqueville. De la democratie.

niară: «deși independența puterii judecătorești față cu cea executivă s'a garantat prin art. 104, al. b și prin inamovibilitate, din nenorocire această independență nu este complectă, căci puterea executivă are numirile și prin ministerul public are monopolul acțiunii publice».

«Față cu puterea legiuitoare, independența magistraturei este fictivă, căci organizarea judecătorească, în loc să fie înscrisă în Constituțiune, e lăsată la discreția Parlamentului»².

Explicațiunea unei atare stări o găsim în omnipotența pe care a exercitat-o puterea executivă care și-a însușit facultatea și dreptul de a decide în toate în mod suveran; această tendință ce s'a accentuat din ce în ce mai mult, a provocat dezechilibrul puterilor Statului care, fatalmente, a adus despotismul puterii executive, care a atras dupe sine decăderea din drepturile ei a puterii judecătorești, și în așa fel în cât, de fapt, să fie exclusă din trilogia constituțională.

Vom avea de examinat până în ce măsură amestecul puterii executive în atribuțiunile puterii judecătorești este compatibil și conciliabil atât cu principiul de responsabilitate ministerială, pus în art. 101 din Constituție, (ce dela 1879 n'a mai primit nici o aplicațiune până în prezent) și după care funcționarii cu caracter public și administrativ, puși în fruntea unor servicii administrative, pentru ca să exercite de fapt puterea executivă, sunt justițiabili de Curtea de casație; cât și cu principiul pus în legea dela 1 Iulie 1905 [abrogat în urmă și repus în vigoare prin legea din 17 Februarie 1912] prin care se dă în atribuțiunile Curții de casație dreptul de anulare a actelor administrative sau de autoritate făptuite de autorități abuzive sau cari refuză să dea curs unei cereri legale.

Va fi dar de văzut dacă puterea executivă, care sub diferite forme este justițiabilă de Curtea de casație, mai poate avea căderea de a decide ea însăși și în mod suveran de numiri la această instanță; numiri cari — cu toată lista de prezentare ce se formează — se fac numai pe baza unui vot dat în Consiliul de miniștri.

Vom mai examina amestecul puterii executive în atribuțiunile puterii judecătorești, luându-se în considerațiune starea actuală de fapt ce ne va permite a stabili documentat că puterea executivă este la noi confiscată în mâinile partidelor politice. Și arătând sub câte forme înriurirea și ingerințele acestora se pot manifesta, vom mai putea face și constatarea că cu cât un partid este mai puternic, mai bine organizat, mai legat de numeroase instituțiuni financiare,

de credit, industriale sau comerciale ce a creat, cu atât influența ce el exercită, în ordinea de idei arătată, este mai periculoasă și cu atât mai mare este și rezistența ce atari partide opun ca puterea judecătorească să nu scape de sub dependența puterii executive, la rândul ei aservită partidelor politice.

Datorit unei atari situațiuni și multor alte cauze nu fără surprindere vom vedea cum de cele mai multe ori se confundă interesul Statului cu interesul politic de partid, și dacă luăm încă în considerațiune că interesul politic și pasiunile ce se pun cer ca un asemenea interes politic să fie satisfăcut — chiar cu prețul sacrificării legalității și al justiției — apoi avem aproape în complexul lor cauzele și motivele cărora se datorește imixiunea puterii executive în atribuțiunile puterii judecătorești și urmările funeste ce această imixiune a trebuit să producă în dauna binelui particular și a binelui public.

S'a uitat prea de grabă marea diviziune clasică a puterilor publice în statele parlamentare al căreia unic scop a fost: *asigurarea libertății*. Montesquieu a prezentat-o sub o formă ce a rămas definitivă până în zilele noastre, ea fiind la adăpostul oricărei critici, prin preciziunea stilului, profunziunea ideilor și soliditatea bazei sale.

Montesquieu a conceput-o astfel: «nu există libertate dacă puterea de a judeca nu este separată de puterea legislativă și de cea executivă. Dacă ar fi unită de puterea legislativă, forța de viață și de libertate a cetățenilor ar fi arbitrară, căci judecătorul ar fi legislator. Dacă ar fi unită cu cea executivă, judecătorul ar putea avea forța unui opresor»³.

Diă coprinsul acestei citațiuni, care ulterior va face obiectul unei dezvoltări amănunțite, se invederează că puterea judecătorească, care, ca cea executivă și legiuitoare, este o emanațiune a suveranității naționale, nu poate fi coborită, cum foarte bine ne spune eminentul jurist francez mai jos citat, la rangul de simplă funcțiune. O putere în Stat este unul din organele sale fundamentale, având autonomia sa proprie, ne depinzând de celelalte, de cât prin necesitatea care se impune tuturor, de a coordona acțiunea lor. Ea este o condițiune esențială de viață și de bună funcționare a oricărui organism politic. În mod practic, aceea ce deosibește puterea de o funcțiune, este că funcțiunea depinde de putere, pe când puterea nu depinde și nu trebuie să depindă de cât de legea sa fundamentală.

Funcțiunea este subordonată și supusă controlului; puterea este suverană în sfera atribuți-

2) Const. Dissescu, Curs de Drept Public Român pag. 529.

3) Montesquieu. *Esprit. des lois*, Liv. XI, ch. VI.

unilor sale și autonomă în acțiunea ei și pe care trebuie să o exercite în afară de orice impulsune străină. Importantă ca ruagiu constituțional, independentă în mod relativ și suverană în oricare limite, acestea sunt caracterele esențiale unei puteri care o distinge de o funcțiune⁴⁾.

Înțelegând a trage toate învățămintele și consecințele utile scopului ce urmărim din tot ce s'a produs folositor în ordinea de idei a subiectului ce ne preocupă, nu vom omite, de sigur, a aduce, pentru preceptele ce profesază, omagiul nostru de recunoștință eminentului bărbat de Stat și autor al legii de organizare judecătorească din 13 Martie 1909. d-l Toma Stelian, care, singurul și cel dântăiu, în solicitudinea de a în'ări cel mai puternic fundament al ordinii sociale *Justitia*, exprimându-și și o dorință, în mod maestru formulată, mai spunea, între altele, în remarcabila sa expunere de motive: «se impune, cu o imperioasă necesitate, ca să se ia cât mai neîntârziat măsuri pentru ca printr'o dreaptă și înțeleaptă selecțiune a personalului judecătorec și prin asigurarea pozițiunii lui, ordinul judecătorec să devină o adevărată *Putere în Stat*.

Următori dar ideilor și principiilor mai sus expuse, vom examina caracterul constituțional al puterii judecătorești, vom căuta să evidențiam afinitatea de natură și raporturi necesare cu constituțiunea democratică; ce anume drepturi este chemată să proteagă și să sancționeze; cari trebuie să fie raporturile puterii judecătorești față de puterea legiuitoare și puterea executivă și, în ultimul rând, vom atinge chestiunea referitoare la reforma sa organică, ce va trebui să fie trecută în chiar textul constituției, arătând diverse soluțiuni cari i-ar permite să ocupe rolul ce trebuie să-l aibă în ordinea constituțională, pentru a putea realiza scopul social în vederea căreia a fost creată.

N. C. SCHINA

PROBLEME PENALE

Reabilitarea condamnaților

¹ Un geamăt surd, ca preludiul unui cutremur îngrozitor, se aude din depărtare.

Un murmur de suferință, un strigăt de nedreptate, sub apăsarea secolelor, atinge timpanul omenirii.

Omul stăpânit de maximum de dreptate, omul care observă că transformări sociale, schimbări de sentimente și legislații se priminesc cu generațiile, îl aude!

E strigătul miilor de oameni, pe cari, nedreptatea unei legislații vechi îi apasă dureros, făcându-i să sufere nu numai pe ei, ci și pe urmașii lor, pe copiii nevinovați, copiii cu aspectul de îngeri, cari trăesc cu pata

4) Coumoul, Pouvoir judiciaire.

infamiei pe fruntea lor frumoasă și care vor fi oamenii viitorului.

În numele acestor copii cari vor veni după noi, reabilitarea condamnaților trebuie adusă nu mâine, ci astăzi.

O zi trecută mai mult, e o piatră suprapusă pe suferința omului, care are dreptul la viață.

Ideile de libertate, fraternitate, egalitate, trebuie impuse la extrem.

Ideile de milă, sentimente altruiste, religie, trebuie duse dincolo de limitele actuale.

În numele dreptății care mă cuprinde profund, sub semnatul, stăpânit de maximum de cinste și conștiință profesională, în numele nenorociților cari stau în genunchi cu ochii la cer, fac apel la sufletele caritabile, ca să sprijine „reabilitarea” și să strige, prin presă, prin grai, conferințe, transformarea în lege scrisă a cererii generale.

Lumea e un furnicar îngrozitor, care aleargă neconștient după treburi dictate de nevoile existenței și nu vede suferința altuia.

Cine nu a văzut societatea noastră alergând pe stradă, iar pe câte un cerșetor, flămând poate, întinzând mâna crăpată de mizerie și suferință, pe care o ține întinsă mereu, mereu, fără a obține nimic.

Lumea e ocupată și nu vede.

Lumea trebuie să se oprească o secundă pe loc, în clipe de reculegere și să stea la meditație.

Omenirea trebuie să audă geamătul surd de rugăciune care se îndreaptă spre cer, ca un sunet încet de orgă.

E geamătul oamenilor stăpâniți de revolta sufletească, care întinde o mână de ertare.

Religia e mai presus de toate. Ea va rămânea de apururi, or câtă știință se va aglomera în omenire. Materialism, filosofie, tot noianul de dovezi nu fac nimic în contra infinitului pe care mintea omului nu-l va putea pătrunde niciodată.

Religia va stăpâni mintea individului în spațiu, ca o taină necunoscută, misterioasă ca întunericul mormântului.

Ea înlănțue popoarele cu ceva necunoscut, ca misterul sufletelor.

Ea se întinde peste omenire ca un val ușor, ca aripile transparente ale unui fluture și ne îndeamnă la milă.

În numele ei, în numele lui Dumnezeu, reabilitarea condamnaților trebuie aruncată pe pământ, căci ea corespunde unui interes general către care tinde societatea.

* * *

Priviți un condamnat cum iese, după ani îndelungați de detenție, pe poarta grea a închisorei. Observați privirea sa rătăcită, spatele său încovoiat, cum își frecă ochii de lumina orbitoare a soarelui și căruia nu-i vine să creadă că libertatea îl stăpânește!

El merge șovăind pe lespedeza orașului, pașii îi sunt nesiguri, se simte fără puteri. Creerul nu-i are nici un gând precis. Gura sa pronunță o rugăciune și cere ertare. Se gândește la soția sa, la copiii săi, la satul său îndepărtat. Vrea să meargă într'acolo și nu știe pe unde să apuce. Parcă a uitat drumul...

Lumea se uită la el și nu-l vede, tot așa după cum te poți uita, distrat, la un ceasornic și să nu vezi cât e ceasul.

El se gândește departe, în negura trecutului, la fapta lui penal, la pedeapsa sa, la tinerețea lui mâncată de zidurile închisorei.

E așa de mult de atunci...

Vrea să muncească. Nu-l primește nimeni. Societatea fuge de el ca de un ciumat. Ii e foame și nu are pâine. Se gândește iar la furt. Nu, nu, nu vrea să mai fure, vrea să trăiască cinstit, pentru binele omenirii.

In minte îi licărește ideea de Ius Christos.

Întâlnește în cale o biserică, îngenuche și se roagă lui. El e fiul lui Dumnezeu, care înfrățește popoarele. Învățătura lui trebuie să-l reapropie, pe condamnat, de societate.

Oameni buni, el și-a făcut pedeapsa, uitați fapta comisă și dați-i puțință unui trai corect.

Dați cu pietre în legislația care constituie o pată și o rușine pentru progresul colectivității.

Vă vorbesc în numele durerii lor sociale, iar pe condamnatul care și-a făcut pedeapsa și care se roagă îngenuchiat, lăsați-l în pace să muncească, aruncați un vâl de uitare peste faptele lui trecute.

Ertăți-l.

TRAIAN ROMULUS SCRIBAN

Judecător

Herța

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. I

Audiența dela 4 Iulie 1919

Președenția D-lui C. R. Manolescu, Prim-președinte

Victoria Bonciu cu Preotul I. D. Tomescu

Decizia No. 103

Testament. — Preot care a îngrijit sufletește pe testator în cursul boalei de care acesta a murit. — Presumpțiune legală de nulitate. — Când are loc? — Art. 810, 1200 și 1202 Cod civil.

Pact succesoral. — Testator. — Stipulațiune cu privire la propria sa moștenire, nu la moștenirea altuia. — Preot. — Dar făcut testatorului și îngrijiri ce s'a obligat a-i da. — Dacă acestea micșorează libertatea testatorului de a dispune cum vrea de averea sa. — Art. 965 Cod civil.

1. Faptul că un preot n'a făcut decât să împărtășească pe o persoană, în cursul boalei de care aceasta a murit, nu poate să-l facă pe preot să intre între cei declarați incapabili de art. 810 Cod civil, adică de a nu putea beneficia de dispozițiile între vii sau testamentare ce acea persoană a făcut în favoarea sa, în cursul acelei boale, de oarece asemenea incapacitate lovește numai pe aceia cari printr'un contact mai des și printr'o asistență repetată au putut influența voința testatorului.

2. Stipulațiunea dintr'un testament, cu privire la averea testatorului, nu este un pact succesoral din cele prohibite de art. 965 Cod civil, de oarece când legiuitorul prevede prin acest text, că nu se pot face învoiri asupra unei succesiuni ce nu este încă deschisă, are în vedere imoralitatea ce ar rezulta din specula morții unei persoane și ca atare, dispozițiunea legii are în vedere mai mult cazul când pactul are de obiect succesiunea unei terțe persoane, iar nu cazul când o persoană stipulează asupra propriei sale moșteniri.

Curtea,

Ascultând pe d-l avocat Hugo Friedman, în dezvoltarea motivelor de casare și pe d-nii avocați Porumbaru și Dimitropol, în combateri.

Deliberând,

Asupra motivului I de casare:

«I Exces de putere, greșită interpretare și violare art. 810 cod civil».

«In adevăr deși constată în fapt că preotul Tomescu a dat îngrijiri sufletești defunctului Panait Vericovici la ultima boală, totuși, pentru a înlătura aplicarea legii, curtea argumentează adăogând o condiție pe care legea nu o cere, că liberalitățile făcute preoților ar fi oprite numai atunci când îngrijirile sufletești din ultima boală au fost de așa natură în cât în adevăr au constituit un abuz de influență asupra voinței bolnavului, violând astfel și dispozițiunile art. 1202 c. civil pe lângă dispozițiunile art. 810».

Având în vedere că din deciziunea supusă recursului se constată că recurenta a făcut acțiune la tribunalul Dâmbovița, contra intimatului preot Ion Tomescu pentru a-i lăsa în stăpânire mai multă avere mobilă și imobilă a unchiului său Panait Vericovici, pe care intimatul o posedă pe baza unui testament;

Având în vedere că tribunalul, în lipsa reclamantei a respins acțiunea cu sentința No. 203/904, sentință pe care curtea de apel a confirmat-o respingând ca nefondant apelul Victoriei Bonciu;

Având în vedere că, curtea de fond, pentru a decide astfel motivează că incapacitatea prevăzută de art. 810 cod civil, când asimilează pe preoți cu doctorii în medicină sau chirurgia, ofițerii de sănătate și spiterii, este o incapacitate relativă, bazată pe o prezumpțiune de abuz de influență, pe care persoanele vizate, ar putea-o exercita asupra spiritului și voinței bolnavului, ambele slăbite de boală și de necesitatea în care se găsește suferindul când recurge la serviciul lor;

Că față de acest text de lege, judecătorul, zice mai departe Curtea de apel, trebuie să examineze întrucât prezumpțiunea legii este exactă în fapt, și să restrângă aplicațiunea ei în limitele stricte ale dispozițiunilor sale; că examinând serviciile aduse de preotul Tomescu, testatorului, curtea de apel, constată, din interogatorul preotului, că dânsul n'a făcut decât să împărtășească pe testator, hotărând că asemenea servicii nu pot constitui o incapacitate pentru cel ce le-a adus, căci legea nu a voit să oprească decât liberalitățile făcute în favoarea persoanelor care ar fi exercitat asupra bolnavului o așa înrăurire sufletească încât să se adeverească că dânsul a făcut liberalitatea sub această influență, și că, în lipsa ei ar fi dispus altfel de avutul său;

Considerând că conform art. 810 c. civ. preoții ca și medicii, chirurgii etc. care au tratat pe o persoană în boala de care moare, nu pot beneficia de dispozițiile între vii sau testamentare ce acea persoană a făcut, în favoarea lor, în cursul acestei boale;

Considerând că această prohibițiune constituie, potrivit art. 1200 și 1202 cod civil, o prezumpțiune legală, *juris et de jure*, contra căreia nici o dovadă contrară nu este primită;

Considerând că deși s'ar părea că Curtea de Apel consideră prezumpțiunea din art. 810 ca una din cele cari admit proba contrarie, că, adică chiar când gratuitatul ar fi dintre cei cuprinși în acel articol, el ar putea dovedi că nu a influențat cu nimic dispozițiunea testamentară, interpretare care ar fi greșită, de oarece prezumpțiunea înscrisă în acest text este din cele cari în virtutea art. 1202 nu admit proba contrarie, totuși deciziunea Curții se menține pe constatarea de fapt că, în specie, preotul n'a făcut de cât să împărtășească pe testator, fapt care singur nu poate să-l facă să intre între cei declarați incapabili de art. 810, această incapacitate lovind numai pe aceia care, printr'un contact mai des și printr'o asistență repetată au putut influența voința testatorului;

Că astfel fiind, acest motiv de casare urmează să fie respins.

«Asupra motivului II, de casare».

II. «Exces de putere, greșită interpretare și violarea art. 965 cod civil».

«Pentru a înlătura aplicarea art. 965, care prohibă pactele succesoriale, Curtea după ce constată că testamentul, împreună cu declarația din 27 Mai 1902 și chitanța din 7 Iulie 1902, constituie în adevăr, un pact succesoral, intervenit între defunctul P. Vericovici și preotul D. Tomescu, în loc să anuleze testamentul și pactul succesoral, argumentează că se impune a cerceta în fapt dacă acest pact era sau nu de natură a influența libertatea defunctului de a testa»;

«Cu modul acesta, Curtea adaugă o condiție pe care legea nu o cere și ajunge la soluția de a consfinți un pact succesoral pe considerațiunile de fapt, înlăturând textul formal al art. 965 c. civil».

Având în vedere că prin acest motiv recurenta susține cum că testamentul, invocat de intimat, cuprinde un pact succesoral, care potrivit art. 965 cod. civil, trebuie declarat nul;

Având în vedere că, Curtea de apel, pentru a respinge acest motiv ca neintemeiat, hotărăște că o stipulațiune cu privire la propria sa moștenire nu este o învoială ca o stipulațiune cu privire la moștenirea altuia, și că, ceiace a urmărit legiuitorul, în primul rând, a fost să se asigure libertatea de a dispune prin testament, ceiace în speță, nu s'a suprimat, nici prin primirea sumei de 500 lei, nici prin stipulațiunea rentei, ambele în favoarea testatorului;

Considerând că, în adevăr, conform art. 965 cod civil, nu se poate face învoiri asupra unei succesiuni, ce nu este încă deschisă, chiar dacă acel despre a cărui moștenire este vorba și-ar da consimțământul la această învoială, fără să se distingă dacă pactul se face asupra succesiunii altuia, sau se stipulează asupra propriei sale moșteniri;

Considerând că, motivul pentru care legiuitorul prohibă pactele asupra unei succesiuni viitoare fiind mai cu seamă imoralitatea ce vede în specula asupra morții unei persoane, dispozițiunea legii are în vedere mai mult cazul când pactul are de obiect succesiunea unei terțe persoane;

Că atunci când e vorba de succesiunea chiar a uneia din părți, ca în specie, a testatorului, rămâne de cercetat, când el nu se obligă la nimic, dacă pactul în chestiune a avut vreo influență asupra facultății lui de a dispune cu deplină libertate;

Că instanța de fond apreciind atât darul făcut testatorului de preot cât și îngrijirile ce s'a obligat să-i dea, găsește că aceste înlesniri făcute testatorului, nu au fost de natură a-i micșora libertatea de a dispune cum voia de averea sa, rămânându-i deplină facultatea de a revoca ori când testamentul anterior, constatare de fapt care scapă controlului Curții de casațiune;

Ca așa dar, și acest motiv de casare se găsește neintemeiat;

Că, prin urmare, recursul cată să se respingă ca nefondat;

Pentru aceste motive, Curtea respinge etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE, SECȚIA I Președenția d-lui VICTOR ROMNICEANU, Președinte

Niculina și I. Dumitrescu cu Mendel Pascal

Decizia No. 136

Contract de vânzare în August 1917 sub ocupațiunea germană. — Cesionarea lui de către cumpărător unui supus turc. — Chemarea în judecata tribunalului german a vânzătorului de către cesionar. — Transacțiune. — Incetarea stării de ocupațiune. — Decretul-lege No. 1480 din 9 Decembrie 1917. — Acțiunea vânzătorului pentru anularea actului de vânzare și a tuturor actelor intervenite între dânsul și cesionar. — Ordonanță prezidențială de referență. — Apel. — Cine are drept de apel? — Art. 66 bis și 316 pr. civ.

Cesiunea intervenită între două părți în timpul ocupațiunii germane fiind un act voluntar intervenit între cedent și cesionar în timpul acelei ocupațiuni, iar nu ordonat de inamic, decretul-lege No. 1480 din 9 Decembrie 1917, care se ocupă de actele ordonate sau executate de inamic, direct sau indirect, în detrimentul bunurilor sau al drepturilor de orice natură aparținând românilor, aliaților sau neutrilor din teritoriul ocupat, nu poate anula o asemenea cesiune.

Deci, persoana care cedează toate drepturile sale dintr'un contract de vânzare, prin efectul cesiunii ne mai având nici un interes în cauză, nu poate face apel în contra unei ordonanțe prezidențiale de referență, deoarece partea interesată în acest caz, față de care s'a legat instanța, fiind cesionarul, numai acesta poate face apel în contra unei asemenea ordonanțe potrivit art. 316 proc. civilă.

Curtea,

Ascultând pe d-l avocat Ionescu-Boteni din partea recurentelor, în dezvoltarea motivelor de casare și pe d-l avocat Emil Otulescu, în combateri.

Deliberând,

Asupra motivului IV de casare:

„Violarea și greșita interpretare a art. 316 pr. civ.”

„Tribunalul ca să declare admisibil apelul lui Mendel Pascal, motivează că în contra unei ordonanțe de referență se poate face apel de orice persoană interesată”

„Prin aceasta Tribunalul interpretează greșit art. 316, care nu deschide calea apelului decât părții nemulțumite pe hotărârile tribunalului; și, parte în proces nu este decât aceea față de care să leagă instanța”.

„Prin efectul cesiunii, Mendel Pascal desbrăcându-se de toate drepturile, n'avea interes să facă apel. Nici nu s'ar putea plânge că anulându-se cesiunea ar fi răspunzător față de cesionar, pentru că, în această ipoteză, el ar fi opus lui Leon Franco anularea cesiunii din fapta acestuia ca supus otoman.

Având în vedere că din sentința atacată cu recurs se constată că în August 1917 Niculina Dumitrescu a vândut lui Mendel Pascal din București o cantitate de 5000 decalitre vin, primind arvună suma de 5000 lei; că din împrejurări de forță majoră contractul nu s'a

BIBLIOGRAFIE

A apărut în Tipografia Ziarului *Curierul Judiciar* **Drept vechi românesc—I— „Așezământul și Legătura lui Mihai-Vodă“**, De D-l profesor S. G. Longinescu.

Dăm loc Prefaței acestui volum, pentru ca cititorii să poată fi în măsură a cunoaște cuprinsul său

«Am avut prilejul să ne îndeletnicim pentru întâia oară cu *Așezământul lui Mihai Viteazul* în anul 1909. Rezultatul cercetărilor de până atunci l-am rezumat într-o altă lucrare a noastră. În vremea războiului, pribegind în Moldova, am stat în cătunul Doi Peri de lângă Iași de la 2 Ianuarie 1917 și până la 27 Septembrie 1918, așa că am avut vreme să ne îndeletnicim din nou de chestiunea de mai sus.

Așezământul lui Mihai Viteazul privind pe glebae adscripti, am fost siliți, să întindem cercelările noastre și să ne îndeletnicim și cu rumâni, vecinii și iobagii. Dar, din pricina greutăților de tot felul tipărim astăzi numai o parte din aceste cercetări, ținându-ne de următorul plan:

Am crezut nimerit, ca să facem mai întâiu o introducere, în care să arătăm părerile celorlalți scriitori privitoare la *Așezământul lui Mihai Vodă*. Am reprodus aceste păreri sau în întregime, sau aproape în întregime din două pricini: întâi, pentru ca să se găsească adunate la un loc aceste păreri, care sunt împrăștiate în diferite și numeroase scrieri. Al doilea pentru ca să se poată controla mai lesne temeinicia întâmpinărilor noastre împotriva acelor păreri. — Pe urmă, am cercetat într'un capitol înțelesul vorbelor *așezământ și legătură*, iar în alt capitol firea juridică a *așezământului și legăturii lui Mihai Viteazul*. În sfârșit într'un al treilea capitol, după cum era și firesc, am arătat încheierile, care pot fi scoase din rezultatele la care am ajuns. Însă, ne-grăbim a adăoga, că în acest capitol nu se găsește decât încheierile, care sunt privitoare mai deaproape la actul lui Mihai Viteazul. Celelalte încheieri, care sunt în legătură atât cu acest act, cât și cu rumâni, vecinii și iobagii, vor fi arătate, când vom tipări cealaltă parte a cercetărilor, de care am vorbit.

Am crezut nimerit deasemenea, ca documentele și celelalte dovezi scoase din cronicari și alți scriitori să le tipărim cu litere mai mici, așa ca să se deosebească mai ușor ceiace este al nostru, de aceia ce e al altora și să le numerotăm cu numere mai groase, pentru ca să înlesnim căutarea dovezilor, la care trimetem, pentru a sprijini încheierile noastre.

Aducem vîile noastre mulțumiri D-lui D-r C. Angheliescu, Ministrul Instrucțiunii și Cultelor, precum și Consiliului Facultății de Drept din București, care pe temeiul art. 92 din *Legea instrucțiunii*, au făcut cu puțință tipărirea acestei lucrări.

Volumul acesta tipărit pe hârtie bună, format mare cuprinde 74 pagine. *Prețul 6 lei*. Se expediază la cerere, recomandat, contra mandat poștal lei 6.50.

— **Câteva jurisprudențe în legătura cu ocupațiunea germană**, de D-l N. Jac. Constantinescu, Prim președinte al Trib. Gorj. Broșura este tipărită în format mare și cuprinde 64 pag. *Prețul 5 lei*. Depozit la *Curierul Judiciar*. Se expediază, recomandat, contra mandat poștal lei 5.50.

— **Asupra reabilitărei**. Câteva date și argumente pentru modificarea legiurilor penale, de d-l avocat *Basilă Lupu*, din Iași, o broșură format mic 29 pagine *Prețul lei 2*.

— **Riscurile în obligațiunile civile** de d-l Al. B. Iliescu, judecătorul Ocol. rural Calafat, o broșură în 140 pag. *Prețul lei 5.50*.

— **Reforma electorală**. Inaltul Decret Regal după care se vor face alegerile pentru Adunarea Deputaților și pentru Senat pe întreg teritoriul țării și în Basarabia, tipărit cu formulare și note de d-l *Petre St. Stoica*, judecător la Trib. Teleorman, o broșură format mic 44 pag. *Prețul lei 1.50*.

putut executata de dânsa și atunci cumpărătorul Pascal a cedat contractul lui Leon Franco, supus ture, care pe baza acestui contract a chemat în judecată pe vânzătoare înaintea Tribunalului german, cerându-i 200000 lei daune interese; că în fața tribunalului german recurenta a încheiat cu Leon Franco o transacțiune numărând acestuia suma de 36000 lei, în care intră și 5000 lei arvuna primită;

Că în urmă, după ce starea de ocupațiune a încetat, Niculina Dumitrescu în baza decretului lege cu No. 1480 din 9 Decembrie 1917 a cerut Președintelui tribunalului Ilfov secția III să declare nul și fără efect contractul de vânzare și toate actele intervenite între dânsa și Leon Franco în calitate de cesionar al lui Mendel Pascal, dând ordonanță conform art 66 bis pr. civ. în acest sens, pentru restituirea sumei de 36000 lei încasați de el ca preț al transacțiunii încheiate;

Că în contra ordonanței dată de Președintele Tribunalului a făcut apel atât Leon Franco cât și Mendel Pascal, iar tribunalul prin sentința atacată cu recurs a respins ca nesusținut apelul lui Leon Franco, a admis în parte pe cel făcut de Mendel Pascal, reformând ordonanța Președintelui numai în ce privește contractul de vânzare pe care i-l-a declarat valabil și a menținut celelalte dispozițiuni, din ordonanță cu privire la anularea tranzacției și restituirea sumei primite de Franco;

Având în vedere că Niculina Dumitrescu a cerut tribunalului să declare inadmisibil apelul făcut de Mendel Pascal care nu mai are nici o calitate în această afacere;

Considerând că Tribunalul a respins această cerere deși eră constant că Mendel Pascal cedase toate drepturile sale din contractul de vânzare și prin urmare prin efectul cesiunii, nu mai avea nici un interes în cauză;

Considerând că Tribunalul motivează hotărârea sa că Mendel Pascal are interes și prin urmare are și dreptul să facă apel pentru că cesiunea ar fi nulă prin efectul decretului din 9 Decembrie 1917;

Considerând că acest decret se ocupă de actele ordonate sau executate de inamic, direct ori indirect, în detrimentul drepturilor românilor din teritoriul ocupat;

Că în speță, cesiunea de care este vorba este un act voluntar intervenit între cedent și cesionar în timpul ocupațiunii și nu numai că nu a fost ordonat de inamic, dar nici nu s'a alesat măcar acest lucru, astfel că decretul menționat este strein pricinei;

Că, de asemenea, nu este serios nici motivul dat de tribunal că apelantul Mendel Pascal ar putea alege că cesiunea va cădea prin efectul unei judecăți sau unei învoeli ulterioare, căci ce era de dovedit pentru admisibilitatea apelului este un interes actual, interes care nu există pentru Pascal din momentul ce a cedat toate drepturile sale;

Că, dar, tribunalul, admitând apelul și considerând pe Mendel Pascal ca parte în proces, deși el s'a desbrăcat de toate drepturile ce avea, a interpretat greșit art. 316 pr. civilă și prin urmare motivul de casare este întemeiat;

Că astfel fiind, discuțiunea celorlalte motive de recurs rămâne fără interes;

Pentru aceste motive, Curtea casează, etc.

REZUMATELE JURISPRUDENTEI INALTEI NOASTRE CURTI DE CASATIE

CASAŢIE S. I

Recurent Ministerul Domeniilor prin d-l avocat Gh. Netter.
Intimată Eforia Spitalelor civile prin d-l avocat Em. Frunzescu.

Perimare.—*Sentință pronunțată sub vechiul cod de procedură civilă.*—*Atacarea ei cu apel și cu recurs.*—*Apel pendinte înaintea instanțelor de fond.*—*Inadmisibilitatea recursului.*—*Art. 316 vechea procedură civ. și 257 noul Cod de proc. civilă comb. cu 742 pr. civ.*

1. Art. 316 din vechiul Cod de procedură civilă proclamând principiul general că toate încheierile tribunalului de primă instanță sunt supuse apelului, și întrucât nici un text din acest cod nu derogă de la acest principiu în materie de perimare, cum derogă art. 257 din actualul cod de procedură, care ridică expres calea apelului și a opoziției lăsând numai pe aceea a recursului, rezultă învedereat că sub regimul vechei proceduri, hotărârile date în asemenea materie erau susceptibile de a fi atacate cu apel.

Cum, pe de altă parte, art. 742 din actuala procedură civilă prevede că actele de procedură încuviințate și îndeplinite înainte de data punerii sale în aplicare își vor produce toate efectele lor, recurentul urmează să se judece în apelul ce a făcut contra aceleiași sentințe și care e pendinte, iar recursul ce a făcut în urmă a se respinge ca inadmisibil. (*Cas. I, decizia 22 din 15 Februarie 1919, prin care s'a respins recursul contra sentinței 375/915 a Trib. Argeș.*)

Recurenți Ana și B. Segal.
Intimat Badea Grigorescu care a cerut perimarea.

Perimare.—*Suspendarea termenului.*—*Dacă persoanele civile nemobilizate se pot bucura de suspendarea termenului?*—*Art. 3 legea măsurilor excepționale combinat cu Decretul-lege 3170 din 7 Decembrie 1916.*

2. Conform art. 3 legea măsurilor excepționale, termenul peremțiunilor este suspendat în folosul militarilor chemați sub arme în timpul mobilizării sau stărei de asediu, iar după Decretul-lege 3170 din 9 Decembrie 1916, această dispoziție s'a întins și în profitul oricăror persoane civile domiciliat în anume județe amenințate să fie ocupate de inamic, între care este și județul Ilfov, în care recurenții avându-și domiciliul, au dreptul să beneficieze de dispozițiile acestui Decret-lege, recursul lor neputându-se declara perimat. (*Cas. I, decizia 37 din 1 Martie 1919, prin care s'a respins cererea de perimare a recursului făcut contra sentinței Trib. Ilfov s. III 403/919.*)

CASAŢIE S. II

Recurentă Primăria București prin d-l avocat A. Niculescu.
Intimată Ioana V. Dâmboianu prin d-l avocat D. R. Ioanănescu.

Hotărâre de divorț cu titlu executor.—*Cerere de înscriere.*—*Dacă ofșterul de stare civilă are dreptul să cerceteze legalitatea titlului executor?*—*Inadmisibilitate.*

Ordonanțe prezidențiale date pe baza art. 66 pr. civilă.—*Caracterul lor.*—*Măsuri provizorii.*

1. Odată ce hotărârea de divorț s'a investit cu titlu executoriu, Primăria nu poate să se substituie tribunalului și să judece legalitatea acestui titlu executor,

după cum orice alt agent de executare nu are acest drept, când este chemat să execute un titlu definitiv în genere.

Prin împietarea Primăriei în atribuțiunile Tribunalului și refuzul de a aduce la îndeplinire titlul executor, se periclitează drepturile câștigate de părți prin sentința de divorț, care ar putea astfel rămânea nulă prin neînscrierea ei în registrele de stare civilă.

Președintele Trib. este în drept, după cererea părților și printr'o ordonanță dată pe calea indicată de art. 66 bis pr. civilă, să înlătore dificultatea ivită la executarea titlului executor, iar ordonanțele date pe această cale n'au caracterul lucrului judecat, ci constituie simple măsuri provizorii, chiar când au trecut prin procedura apelului la completul Trib. din care face parte prezidentul care a pronunțat ordonanța. (*Cas. II, decizia civilă 40 din 27 Mai 919, prin care s'a respins recursul contra sentinței Trib. Ilfov s. IV, 51/919.*)

Regulament de competența în cauza lui Ion V. Luca, care a lipsit.

Legea rechizițiilor.—*Infracțiuni comise în timp de război și în timp de pace.*—*Competința instanțelor de a le judeca.*—*Art. 8 No. 3 și 18 titlu II, adițional Cod. just. militar și art. 48 legea rechizițiilor.*

2. Toate infracțiunile la legea rechizițiilor, săvârșite în timp de război, sunt de competența pretorului; în cazul când jurisdicțiunea pretorului încetează, toate aceste infracțiuni urmează să fie judecate de judecătorii de ocol. (*Cas. II decizia penală 806 din 13 Mai 1919, prin care s'a regulat competența.*)

CASAŢIE S. III

Recurent Ministerul de finanțe prin d-l avocat C. Marinescu.
Intimat F. Teologhile.

Taxa de 3% pe salarii.—*Administrator de moșie.*—*Impunere.*

1. Administratorii de moșii sunt supuși taxei de 3% asupra salariului ce primesc în această calitate, și deci sunt pasibil de amendă dacă nu au făcut declarație la percepție spre a fi impuși. (*Cas. III, decizia 339 din 7 Iunie 916, prin care s'a casat sentința trib. Vaslui No. 22/915.*)

Recurent Dr. Popescu-Hagiu prin d-l avocat Aurel Eliescu.
Intimat Ministerul de interne prin d-l avocat Al. Pretorian.

Legea sanitară.—*Medic funcționar pus la retragere.*—*Reprimirea lui.*—*Punerea din nou în retragere.*—*Legalitatea primei măsurii.*—*Art. 19, al. 5 și urm. legea sanitară.*

2. Odată ce printr'un decret regal punerea în retragere a unui medic s'a făcut în conformitate cu legea, această măsură își păstrează efectul ei chiar după ce medicul a fost reprimat în funcțiune, reprimirea în acest caz fiind formal oprită de lege, ea se consideră neavenită și punerea la retragere e definitivă.

Prin urmare, dacă printr'un al doilea decret regal s'a luat aceeași dispozițiune, este inutil a se mai discuta legalitatea sau nelegalitatea lui, efectele primului decret neputând fi desființate prin măsura ilegală a reprimirii celui pus la retragere, aceasta rezultând în mod neîndoios din dispozițiile art. 19, al. 5 și urm., legea sanitară. (*Cas. III, decizia 172 din 28 Mai 1919, care a respins recursul prin care se cerea anularea decretului regal No. 486/919.*)